

М.А. Дядюк, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ РІШЕНЬ З УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Управління ризиками підприємств торгівлі містить широкий спектр функцій, починаючи з виявлення ризиків та дослідження їхніх причин і чинників, закінчуючи оцінкою можливих наслідків прояву ризиків та з'ясуванням їхнього впливу на результати діяльності суб'єктів господарювання й визначенням способів і фінансових джерел компенсації їхньої негативної дії. Відмінною особливістю управління ризиками в умовах економічної кризи є перенесення акценту у прийнятті рішень безпосередньо на засоби та процедури впливу на ризик, оскільки саме вони можуть у значній мірі сприяти нормалізації та стабілізації підприємницької діяльності.

Сучасний економічний стан більшості підприємств торгівлі є таким, що вони мають великі труднощі у забезпеченні кадрових, організаційних, інформаційних, фінансово-економічних передумов ефективного застосування засобів мінімізації та нейтралізації ризиків.

З огляду на обмежені фінансові можливості у даний час найбільш реальними для підприємств торгівлі є здійснення організаційних способів впливу на ризик, оскільки їхня реалізація не вимагає значних витрат або резервів фінансових коштів, мінімальними є вимоги до технічних можливостей підприємства, не потрібне розширення адміністративно-управлінського персоналу. Особливої актуальності набувають засоби попередження ризику які дозволяють уникнути найбільших ризиків засобами підвищення обґрунтованості підготовки і реалізації господарських рішень.

Алгоритм управління сукупним ризиком, завданням якого є виявлення, оцінка рівня операційно-фінансового ризику підприємств торгівлі та його моделювання, дає можливість на основі комплексу розрахунків розширити аналітичні можливості проникнення в суть перспективних змін, що пов'язані з ризиком та приймати вчасні ефективні й дієві рішення з управління ризиком. Авторська ідея полягає у тому, що такий алгоритм має базуватися на використанні аналітичної залежності результативності діяльності підприємства від дії сукупного операційно-фінансового важеля, складові елементи якого визначені з урахуванням специфіки їхнього формування у торгівлі. Це дозволяє застосувати комплексний підхід до найважливіших аспектів ризику та досліджувати їх із застосуванням інструментів поточного і перспективного аналізу.

На етапі генерування бази вихідної інформації за рахунок можливості зміни вихідних параметрів аналітик одержує можливість аналізу численних варіантів ситуацій, що характеризують операційний, фінансовий і сукупний ризики підприємства, яке досліджується. Безпосередній процес дослідження ризику включає блоки економічної оцінки і моделювання елементів операційного і фінансового важелів підприємства та визначення стійкості до ризику. Підсумком обчислень першого блоку є протокол оцінки ризику у вигляді аналітичної таблиці за допомогою якого є можливість проаналізувати показники, що формують ефекти операційного і фінансового важелів, оцінити характер їхнього прояву як у звітному періоді, так і у перспективі, виявити ланцюжки небажаного розвитку подій та прийняти рішення щодо їхнього корегування.

Стійкість до ризику визначається шляхом проведення порівняльних процедур фактичних даних і показників, обраних як параметри стійкості підприємства до ризику: порогу рентабельності (точки беззбитковості) і «запасу міцності» (межі безпеки). Логічний аналіз та контроль ризику, які ідуть за цим етапом, дають можливість з'ясувати чи є прийнятними для підприємства значення сукупного ефекту операційно-фінансового важеля та його складових. Якщо ризик неприпустимий, здійснюється розробка антиризикових дій. Критерієм прийнятного рівня ризику слугує оптимальна структура капіталу підприємства за умов достатньої економічної безпеки співвідношення факторів поточної операційно-фінансової діяльності підприємства, що дозволять досягнути більших фінансових результатів, які виправдують зроблені для цього витрати.

Розробка програмного забезпечення для ПЕОМ на основі розглянутого алгоритму дозволить шляхом моделювання бази даних та комбінування ситуаційних характеристик операційної і фінансової складових сукупного ризику підприємств торгівлі отримати набір альтернатив господарських рішень. Їхній аналіз дозволить приймати найбільш обґрунтовані рішення з управління ризиком і визначити напрями найбільш ефективного впливу на ризик шляхом корегування операційної і фінансової складових діяльності.

Комплексне застосування організаційно-економічних методів забезпечує прийняття обґрунтованих ефективних рішень з управління ризиком відповідно до фактичних обставин, а також дозволяє здійснювати превентивні заходи із попередження ризику, що досягається за рахунок пошуку й одержання додаткової інформації та розробки таких схем здійснення діяльності, які дозволяють уникнути ситуацій у діяльності, що обтяжені значними втратами та збитками.